

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2742

Vragen van het lid **Westerveld** (GroenLinks) aan de Ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het bericht «Vaccineer zo snel mogelijk ook in armere landen om mutaties te voorkomen»* (ingezonden 29 april 2021).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (ontvangen 12 mei 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Vaccineer zo snel mogelijk ook in armere landen om mutaties te voorkomen»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de opvatting van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat het onwenselijk is als het nog tot eind 2024 duurt voordat iedereen in de wereld die dit wil zijn of haar vaccinatie heeft ontvangen?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Hoe reflecteert u op het feit dat de *COVID-19 Vaccines Global Access* (Covax)-doelstellingen nu al niet zijn gehaald?

Antwoord 3

De doelstellingen opgesteld door COVAX zijn nastrevenswaardig en ambitieus. Het niet behalen van de initiële doelstellingen is daarom ook spijtig maar wel te begrijpen. De doelstellingen zijn toentertijd opgesteld, voordat vaccins feitelijk beschikbaar waren. De COVID-19 pandemie is een crisis van ongekende grootte en tegenslagen zijn onvermijdelijk en voorzienbaar. De

¹ NOS, 22 april, «Vaccineer zo snel mogelijk ook in armere landen om mutaties te voorkomen» (<https://nos.nl/artikel/2377820-vaccineer-zo-snel-mogelijk-ook-in-armere-landen-om-mutaties-te-voorkomen.html>)

rampzalige situatie in India is meer dan illustratief. De leveringsproblemen die Nederland kent, zijn wereldwijd ook zichtbaar, wat de donatie van vaccins aan COVAX niet bevordert. Dat gezegd hebbende, steunt Nederland de initiatieven van COVAX en zal daarbij actief blijven bijdragen aan de mondiale beschikbaarheid van vaccins via het COVAX-mechanisme.

Vraag 4

Bent u voornemens om u in te zetten om ervoor te zorgen dat de Covax-doelstellingen in de toekomst wel gehaald worden? Zo ja, hoe?

Antwoord 4

Daar waar mogelijk draagt Nederland financieel bij aan ACT-A in het algemeen en Covax in het bijzonder. Twee weken geleden heeft Nederland een extra bijdrage van 40 miljoen aan COVAX toegezegd bovenop de steun die Nederland geeft via het internationale COVAX-programma om te zorgen voor veilige, effectieve en betaalbare vaccins voor landen die daar zelf geen of onvoldoende geld voor hebben. Tevens zal Nederland mogelijk, uit een waarschijnlijk surplus aan vaccins, in kind bijdragen aan Covax.

Vraag 5

Kunt u toelichten hoe u het voorstel van India en Zuid-Afrika inzake het realiseren van een *TRIPS-waiver* beoordeelt?

Antwoord 5

De doelstelling van het kabinet is glashelder: we moeten ervoor zorgen dat zo snel mogelijk zo veel mogelijk vaccins worden geproduceerd en verdeeld worden over de wereld. Over dit doel is iedereen het eens.

Het kabinet steunt daarom de nieuwe directeur-generaal van de World Trade Organization (WTO), dr. Ngozi Okonjo-Iweala, in haar pogingen om een «derde weg» te vinden binnen de discussie over de productie van vaccins. Ook verwelkomt het kabinet de bereidheid van de Verenigde Staten om met een voorstel te willen komen dat kan bijdragen aan een constructieve discussie. De VS geven daarbij aan dat verdere uitwerking daarvan vanwege de complexiteit van de vraagstukken niet eenvoudig zal zijn. Ook India en Zuid Afrika hebben inmiddels aangegeven met een aangepast waiver-voorstel te komen. Het kabinet zal dit verder op Europees niveau bespreken. Dit onderwerp is ook tijdens de Europese Raad van afgelopen weekend besproken. Zoals gebruikelijk zal uw Kamer het verslag hiervan ontvangen. Universele en eerlijke toegang tot vaccins is van levensbelang, en het kabinet stelt zich positief op jegens elk initiatief dat dit doel dichterbij kan brengen. Het kabinet zal binnen de EU bepleiten dat Europa constructief aan deze discussie bijdraagt. Leidend is of een maatregel daadwerkelijk bij zal dragen aan het opschalen van de mondiale productie.

Het (na)maken van veilige en effectieve geneesmiddelen en vaccins, op basis van een octrooischrift is niet simpel. Betrokkenheid van de oorspronkelijke ontwikkelaar is belangrijk omdat deze de kennis en ervaring heeft om het vaccin te maken. Het delen van dergelijke vertrouwelijke kennis kan, anders dan weleens wordt gesuggereerd, niet worden afgedwongen. Vrijwillige samenwerking heeft daarom altijd de voorkeur. Opschorting van intellectuele eigendomsrechten zou op de korte termijn dan ook niet leiden tot opschaling van productiecapaciteit. Ook moeten we ervoor waken de drijfveren weg te nemen voor investeringen in R&D voor nieuwe COVID-mutaties of toekomstige pandemieën. Over deze aspecten dient verder en in meer diepte gesproken te worden binnen de WTO.

Tegelijk moet opgemerkt worden dat het gaat om complexe materie. Het juridisch raamwerk van intellectueel eigendom draagt namelijk ook bij aan een veilige kennisoverdracht door bedrijven aan andere mogelijke producenten. Bovendien is kennis en technologie noodzakelijk die veel verder gaat dan hetgeen in octrooien is opgenomen.

Om tijdens de in WTO-verband lopende discussies over een al dan niet aangepast waiver-voorstel geen tijd te verliezen, moet de internationale gemeenschap zich blijven inspannen om bestaande knelpunten voor de productie van vaccins, zoals een gebrek aan grondstoffen of gekwalificeerd personeel voor productielocaties, aan te pakken. Ook moet de internationale gemeenschap matchmaking tussen bedrijven met capaciteit en bedrijven met

kennis van vaccinproductie verder op gang brengen, bijvoorbeeld via de recent aangekondigde COVAX-manufacturing taskforce van de WHO.

Vraag 6

Ziet u een mogelijkheid om u tijdens de volgende vergadering van de WHO actief in te zetten om een *TRIPS-waiver* te realiseren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 7

Ziet u een mogelijkheid om farmaceuten aan te moedigen hun kennis te delen via *Common Terminal Acquirer Protocol* (C-TAP)? Zo ja, hoe?

Antwoord 7

Ik neem – in de context van de andere vragen – aan dat u met C-TAP bedoelt, de COVID-19 Technology Access Pool. In het kader van C-TAP wordt mede gesproken over het succesvol positioneren van de pool. Zoals eerder aangegeven (Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 21 501-02, nr. 2297, p. 11/12), betwijfelt de regering of C-TAP het juiste instrument is om productiecapaciteit van vaccins nog verder op te schalen, zeker op korte termijn. Bedrijven kunnen immers, als er geschikte beschikbare productiecapaciteit is, ook onderling afspraken maken over het delen van kennis en intellectuele eigendom en dit gebeurt reeds op grote schaal. Zoals toegelicht in antwoorden op Kamervragen van het Kamerlid Van Gerven (SP) over het bericht «EU still firmly opposed to lifting intellectual property rights on vaccines» (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 1785) heeft ook GAVI, die als inkopende partner in de COVAX-alliantie steeds in gesprek is met de farmaceutische industrie, vooralsnog aangegeven met deze werkwijze verder te willen gaan.

Nederland maakt met Brazilië, Maleisië, Pakistan en Zuid-Afrika deel uit van een kerngroep, onder leiding van Costa Rica, die met de WHO verder spreekt over de invulling van C-TAP, zodat de data van bedrijven voldoende beschermd zijn en de noodzakelijke informatie wel breder gedeeld kan worden. Binnen ACT-A/COVAX staat het denken over versnellen en opschalen van de productie ook niet stil. Zo heeft de WHO met de ACT-A partners het initiatief genomen voor een mondiale COVAX Manufacturing Taskforce. Het organiseren van lokale productie is hierbij ook een belangrijk actiepunt, waarbij momenteel de focus ligt op het bij elkaar brengen van farmaceutische bedrijven en potentiële contract producenten (CMO's).

Vraag 8

Hoe gaat u ervoor zorgen dat dit in de toekomst het geval gaat zijn, aangezien op dit moment nog geen enkele farmaceut kennis in C-TAP heeft gedeeld?

Antwoord 8

Het feit dat nu geen kennis via C-TAP wordt gedeeld, betekent niet dat er geen sprake is van technology sharing via andere kanalen. Het gaat om het bereiken van het doel, voldoende vaccins voor alle landen op de wereld. Daarvoor moeten mondiale productielijnen voor vaccins worden opgezet. Dat vraagt om nauwgezette afstemming en coördinatie, opdat veilige vaccins kunnen worden afgeleverd. Ook hier kan C-Tap een rol bij spelen.

Vraag 9

Erkent u dat het succes van Covax gedeeltelijk afhangt van de bereidheid van farmaceuten om hun patenten te delen in Covax, aangezien u (de Minister van VWS) in het plenaire debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus d.d. 22 april jl. aangaf: «maar ik maak me sterk dat de snelheid waarmee we productiefaciliteiten uit de grond stampen eigenlijk de enige belemmerde factor op dit moment is», terwijl in het artikel in Knowledge Ecology

International te lezen valt dat er bedrijven zijn die willen produceren, maar dat hun aanvraag wordt geblokkeerd door producerende farmaceuten?²

Antwoord 9

Wereldwijd moet de productie van coronavaccins worden versneld. Zoals bij de andere antwoorden betoogd ben ik van mening dat het bij elkaar brengen van brengen van farmaceutische bedrijven en potentiële contract producenten om de productie te vergroten de snelste en meest effectieve manier is om de mondiale vaccinproductie op te schalen.

Vraag 10

Vindt u ook dat het uit de grond stampen van productiefaciliteiten derhalve niet de enige belemmerende factor is in de snellere wereldwijde vaccinatie?

Antwoord 10

Ook andere knelpunten voor de productie van vaccins behoeven aandacht, zoals een gebrek aan grondstoffen of gekwalificeerd personeel voor productielocaties. Tevens zijn voldoende financiële middelen voor Covax een knelpunt om vaccins te kunnen aankopen en de vaccinatieprogramma's te bekostigen.

Vraag 11

Wat wordt de inzet van Nederland in de nieuwe ronde contractonderhandelingen over de inkoop van nieuwe vaccins?³

Antwoord 11

In nauw overleg met de Europese lidstaten en de Europese Commissie zullen wij de contractonderhandelingen voeren over een nieuwe inkoopronde. Uitgangspunt is dat de EU over voldoende vaccins moet beschikken voor een effectieve vaccinatie-response in de periode 2022/2023. Ook willen we dat deze vaccins zoveel als mogelijk kunnen worden aangepast aan toekomstige variaties van het virus. Ten slotte zetten we in op goede donatiemogelijkheden.

Vraag 12

Zijn er al contacten met de Belgische regering om hier samen op te trekken? Zo ja, op welke manier geeft u dit vorm? Zo nee, bent u bereid om samen met de Belgen op te trekken op deze specifieke zaak?

Antwoord 12

Ja, er is overleg met de Belgische regering over deze kwestie. Er zijn nog geen concrete afspraken over samenwerking.

Vraag 13

Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden, voorafgaand aan het eerstvolgende debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus?

Antwoord 13

Ja.

² Knowledge Ecology International, 12 maart 2021, «Canada based Biolyse Pharma Seeks to manufacture COVID-19 vaccines for low-income countries, may test Canada's compulsory licensing for export law» (<https://www.keionline.org/35587>)

³ De Afspraak, 26 april 2021, «Minister van ontwikkelingssamenwerking en de Belgische regering zijn voor het opheffen van de vaccinpanden. «De regering gaat dat standpunt verdedigen. De kennis moet vrijgegeven worden voor de armere landen zodat zij zelf ook kunnen produceren» (via: <https://twitter.com/deafspraakv/status/1386765782248529923?s=20>)